

QUÆSTIO MEDICA,
CARDINALITIIS DISPUTATIONIBUS
MANE DISCUTIENDA
IN SCHOLIS MEDICORUM,
Die Jovis undecimâ Martii 1706.
M. ALEXANDRO PETRO MATTOT,
DOCTORE MEDICO,
PRÆSIDE.

An à Moderatâ exercitatione firmior sanitas?

I.

ATURAM humanam motum perennem diceret hoc stat, hoc conservatur. Solidæ fluidæque corporis partes jugiter agitantur, ubi prorsus desides mors sequitur ineluctabilis. Partium structuram intueri! in id natas comperies ut moveantur. Cormirum naturæ artificium, nec purpurei laticis avarus largitor, per universum corpus suas opes diffundendo, motui perenniter invigilat. Hepar, Renes, pancreas, aliaque hujusmodi incernicula, quod alendo ineptum est, secernendo dicata sunt; hinc naturam motu delectari intelligas, hic concoquit, ibi secernit, hic assimilât, ibi expellit, ipsius sunt leges simplicissimæ, quas sistematum farragine explicare ne contendas, ne quod simplicissimum est aut obscurius, aut confusius evadat; sicque naturam quæras in næniis. Infinitos prope-

modum diversæ structuræ tubulos tibi finge motos à præterlabente sanguine; hæc cognitio tibi sit Medicinæ rudimentum; ab expedito & æquali partium solidarum fluidarumque motu, sanitatem, à præpedito, morbum desume: hæc cognitio tibi sit omnis instar Medicinæ; tandiu enim apud te hominem constet vivere, quandiu machina moveretur, tandiu autem secundum sanitatis leges moveri, quandiu solidas inter fluidasque corporis partes æqualis motus conservatur; hic à rerum non naturalium usu potissimum dependet, à moderatâ ex omni parte exercitatione.

II.

VIVENS à non vivente solis actionibus distinguitur, quid enim vita nisi actio? quid actio nisi motus? quotquot igitur in humano corpore obeuntur functiones, circulari sanguinis motu perficiuntur, ita ut eo firmiores futuræ sint, quod erit sanguinis circuitus activior, eò verò debiliores quod tardior. Hinc longè firmiorem is sanitatem nanciscitur, qui naturæ genio obtemperans, moderatâ utitur exercitatione; cum enim ea sit hominis conditio ut cibo, potu, & aëre illæsus diu carere non possit, inde multos exuberantes succos in humano corpore generari necessario sequitur, qui pro diversâ sui indole, diversos morbos solent parere; licet enim una eademque sit morborum causa, videlicet liquidi stagnatio: pro tamen diverso succorum acescentium genere, diversa affectuum præter naturam exsurgit facies; sic licet unum idemque acidum solidarum fluidarumque partium motum interturbet, pro tamen diverso aciditatis gradu, diversimodè motus hic aut depravatur aut labefactatur. Totus sis igitur in humorum excrementitiorum expulsionem, quorum pars maxima, à moderato exercitio nisi foràs eliminetur, infinitorum propè morborum fœtura vel infelix futura est. Vias quibus id exercitium præster quæris? ad transpirationem attende, quam omnium evacuationum longe majorem, & copiosissimam (experientiâ teste) comperies; ab hac quantum utilitatis accedat humano corpori, quamque inde sit expeditior sanguinis circuitus, solus noscat is qui moderatè exercetur.

III.

QUI liberum sanguinis circuitum, & debitam ipsius defæcationem, sanitatis dona negaverit, is sanitatem negando agrotat; in eo tota posita est, ut purpureus latex circuiat & defæcetur, illius circuitum & defæcationem, aut quod idem est, partium solidarum fluidarumque æqualem motum fove, sanus eris. Quaris in-

3

terim sanguinis principia; duplici parte constare, rubrâ videlicet, & serosâ vel primus te doceat conspectus; aquâ, salis volatilis & sulphuris copiâ, tantillo salis fixi, acido nullo, aut pene nullo constari, te chymica, docebit analysis. Duplicem in sanguine motum præcipuè agnoscas, progressivum & intestinum: progressivo circularis sanguinis motus absolvitur, intestino partium essentialium fermentatio: adhuc duplicem motum conservandum, diversa ab arte inventa sunt exercitationum genera, quas omni ætati, sexui, temperamento (si modum non excedant) mirum in modum conferre existimes; apud te igitur sicut pueris, sic & senibus suum sit exercitium, nec minùs convalescenti, quam bene sano concedatur. A morbo vis fibrarum elastica imminuitur, debilitatâ franguntur vires, à deambulatione restaurantur, firmiter roborantur in sanitate; utque homo comedens sanus esse nequit nisi multum exerceatur, hoc tibi sit ingens sanitatis tutela; non satiari cibis, & impigrum esse ad laborem; indè firmanantur membra, excrementiorum humorum inanniuntur reliquiæ, à quibus penè suffocata reviviscit blanda, & naturalis liquidorum fermentatio, maximè si pro modulo virium, innatâ corporis temperie, & probatâ consuetudine exercitia imperentur.

I V.

INTER tot exercitationes quæ partim animi, partim corporis motu perficiuntur, eas potissimum tibi selige, quibus nullo modo divexeris; hinc eas exercitationes fuge quæ nervis & omnium muscutorum nisu perficiuntur, annexamque habent cum agilitate velocitatem & robur; hæc etenim Athletis potius quam sanitati consulentibus, linquendæ sunt: sic castus, hoplomachia, pancratium, fossio, laboriosaque rusticorum vita, lacertis addunt vires, & ad præmia in certaminibus promovenda, valentiores quidem homines reddunt, sed mente minùs expeditos: quæ circa pisces aquâ educendos versatur, licet minus valens sit exercitatio, idè tamen tibi non sit jucunda; hæc etenim propter hanc, tarditatem, aquarum tædium, & injurias causaria, vilioribus fuit derelicta mancipiis. Accipitraria plus te delectetur licet plena, sed jucundæ servituri. Equestris interim venatio tibi sit in deliciis, hæc nulli incognita cælo, quadrupedes canibus insectatur & armis; sicque ingenium acuit & sensus, capitis langores tollit, pectoris curat morbos, & viscera reddit defæciora. Nec minus sanitati conferre putes leviora exercitia, cujusmodi sunt pila maleus, parvæ pilæ lusus, ambulatio, cæteræque hujusmodi exerci-

tationes; his enim, transpirationis ope corpus sese exonerat excrementis, regia sternitur via humoribus, vasorum tubuli & cæci meatus apparantur ad excipiendos spiritus, qui ad vitam meant, & ad motum, & sensum animæ impetu rapiuntur.

V.

OTIUM torpere indignum viventē putes; hoc rigidiora efficit fermenta, coagulationes parit in liquoribus, fermentationes excitat animales, & reciprocos purpurei laticis motus retardat; hincque solidorum fluidorumque functiones aut depravantur, aut labefactantur; moderata verò exercitatio, liquidorum promovet distributionem, sopita nimis excitat corporis fermenta, succorum juvat depurationes, unde partim animi partim corporis motu, blandè recreati spiritus, validiores exurgunt, à quibus non solum vita fovetur, sed & firmatur. Quietem igitur inter & motum, nullum non divides diem, nisi ad perpetuam Medicorum opem suspirare velis, pro iis curandis ægritudinibus, quas moverit torpentis vitæ facietas: nec te ergò gula, nec otium saginent: multa pinguedine obrutum corpus ægrè trahes, interdum ægrius mentem, ambitiosisque eduliorum varietate factus præpinguis Epicuri de grege porca, mentem otio incrassabis; hinc Medicorum consilio, ad frequentiores phlebotomias & purgationem confugies, quæ turgescentes crudis succis venas vacuabunt, & pro tot sordibus, quas gula & otium peperere, tibi sus deque emeticum exhibebitur, pro quibus vitandis, gulæ parcere tibi sit consilium, nullo modo moderatæ exercitationi.

Ergò à Moderatâ exercitatione firmior sanitas.

Proponebat Parisiis JOANNES-BAPTISTA PROCOPE
COUTEAUX, Parisinus, Baccalaureus Medicus,
A. R. S. H. 1706.

Apud Viduam Francisci Muguet, Regis & Facultatis Medicinæ Typog.